Arddodiaid / *Prepositions*

Mae arddodiaid yn eiriau bach pwysig iawn, e.e. **am**, **ar**, **i** ac ati.
Prepositions are important little words, e.g. **am**, **ar**, **i**, *etc.*

arddodiaid
+
treiglad
meddal

Rhai arddodiaid pwysig

am	dan	heb	wrth
ar	dros	i	gan
at	drwy	o	hyd

Mae **treiglad meddal** mewn geiriau sy'n dod **yn syth ar ôl** yr arddodiaid yma.

Rydw i'n chwilio **am** lyfr ar Shakespeare.
I'm looking for a book on Shakespeare.

Maen nhw wedi symud **i** **G**aerdydd **i** fyw.
They've moved to Cardiff to live.

Fydd y plant ddim yn mynd i'r ysgol **ar** **dd**ydd Sadwrn.
The children don't go to school on Saturdays (on a Saturday).

arna i
ata i
ac ati

Rhedeg arddodiaid

Mae arddodiaid yn newid ychydig os oes rhagenw'n dilyn:

AR

ar + fi	arna i, arno i
ar + ti	arnat ti, arnot ti
ar + fe / fo	arno fe / fo
ar + hi	arni hi
ar + ni	arnon ni
ar + chi	arnoch chi
ar + nhw	arnyn nhw

AT

at + fi	ata i, ato i
at + ti	atat ti, atot ti
at + fe / fo	ato fe / fo
at + hi	ati hi
at + ni	aton ni
at + chi	atoch chi
at + nhw	atyn nhw

amdana i
dana i
ac ati

AM

am + fi	amdana i
am + ti	amdanat ti
am + fe / fo	amdano fe / fo
am + hi	amdani hi
am + ni	amdanon ni
am + chi	amdanoch chi
am + nhw	amdanyn nhw

DAN

dan + fi	dana i
dan + ti	danat ti
dan + fe / fo	dano fe / fo
dan + hi	dani hi
dan + ni	danon ni
dan + chi	danoch chi
dan + nhw	danyn nhw

drosto i
drwyddo i
ac ati

DROS

dros + fi	drosto i
dros + ti	drostot ti
dros + fe / fo	drosto fe / fo
dros + hi	drosti hi
dros + ni	droston ni
dros + chi	drostoch chi
dros + nhw	drostyn nhw

DRWY

drwy + fi	drwyddo i
drwy + ti	drwyddot ti
drwy + fe / fo	drwyddo fe / fo
drwy + hi	drwyddi hi
drwy + ni	drwyddon ni
drwy + chi	drwyddoch chi
drwy + nhw	drwyddyn nhw

hebddo i
rhyngddo i
ac ati

HEB

heb + fi	hebddo i
heb + ti	hebddot ti
heb + fe / fo	hebddo fe / fo
heb + hi	hebddi hi
heb + ni	hebddon ni
heb + chi	hebddoch chi
heb + nhw	hebddyn nhw

RHWNG

rhwng + fi	rhyngddo i
rhwng + ti	rhyngddot ti
rhwng + fe / fo	rhyngddo fe / fo
rhwng + hi	rhyngddi hi
rhwng + ni	rhyngddon ni
rhwng + chi	rhyngddoch chi
rhwng + nhw	rhyngddyn nhw

i fi / mi
ohono i
ac ati

I

i + fi / mi	i fi / mi
i + ti	i ti
i + fe / fo	iddo fe / fo
i + hi	iddi hi
i + ni	i ni
i + chi	i chi
i + nhw	iddyn nhw

O

o + fi	ohono i
o + ti	ohonot ti
o + fe / fo	ohono fe / fo
o + hi	ohoni hi
o + ni	ohonon ni
o + chi	ohonoch chi
o + nhw	ohonyn nhw

wrtho i
ynddo i
ac ati

WRTH

wrth + fi	wrtho i
wrth + ti	wrthot ti
wrth + fe / fo	wrtho fe / fo
wrth + hi	wrthi hi
wrth + ni	wrthon ni
wrth + chi	wrthoch chi
wrth + nhw	wrthyn nhw

YN

yn + fi	ynddo i
yn + ti	ynddot ti
yn + fe / fo	ynddo fe / fo
yn + hi	ynddi hi
yn + ni	ynddon ni
yn + chi	ynddoch chi
yn + nhw	ynddyn nhw

GAN

➡ tud. 109 i weld sut mae **gan** yn newid gyda rhagenw.

MO

➡ tud. 37 i weld sut mae **mo** yn newid gyda rhagenw.

Arddodiaid / Prepositions

1. Ysgrifennwch y treiglad yn gywir, e.e.

Rydw i'n siarad am .... John. (brawd)
Rydw i'n siarad am ...frawd........... John. (brawd)

(i) Rydw i'n siarad am .... John. (brawd)

(ii) Aeth hi i mewn drwy .... yr ystafell Gymraeg. (drws)

(iii) Roedd hi wedi dod heb .... (ceiniog)

(iv) Sut mae mynd i ....? (Bangor)

(v) Roedden nhw wedi dod o .... (Caerdydd)

(vi) Mae'r bag ar .... yr ystafell Saesneg. (llawr)

(vii) Rydyn ni'n byw yn .... (Tregaron)

(viii) Beth am fynd i aros yn........................ Llew Coch? (gwesty'r)

(ix) Mae hi eisiau siarad â .... yr ysgol. (pennaeth)

(x) Roedd e'n siarad â .... John. (tad)

mewn ac yn

2. Ysgrifennwch **mewn** neu **yn** yn y bylchau, e.e.

Mae hi'n gweithio .... siop.
Mae hi'n gweithio ...mewn... siop.

(i) Mae hi'n gweithio .... siop.

(ii) Mae hi'n gweithio .... Bassetts.

(iii) Rydw i'n byw .... bynglo.

(iv) Rydw i'n byw .... Aberystwyth.

(v) Mae e'n aros .... y Llew Coch.

(vi) Mae hi'n aros .... gwesty pedair seren.

(vii) Ydych chi'n hoffi cysgu .... sach gysgu?

(viii) Rydw i'n hoffi cysgu .... pabell.

(ix) Rydw i'n hoffi cysgu .... y garafán.

(x) Beth am fynd i aros .... hostel yn ystod yr haf?

Rhedeg arddodiaid

3. Newidiwch y geiriau sy wedi eu tanlinellu, e.e.

Rydw i'n meddwl am + fe. ...Rydw i'n meddwl amdano fe / fo. ......

(i)	Rydw i'n meddwl am + fe.	....
(ii)	Maen nhw'n siarad am + hi.	....
(iii)	Paid â siarad am + ni.	....
(iv)	Rydyn ni'n talu am + nhw.	....
(v)	Maen nhw'n chwilio am + chi.	....
(vi)	Mae'r llyfr ar + nhw.	....
(vii)	Mae hi'n pwyso ar + ni.	....
(viii)	Roedd hi'n gwrando ar + fe.	....
(ix)	Mae hi'n gwrando ar + ni.	....
(x)	Rydw i'n edrych ar + chi.	....
(xi)	Mae e'n cerdded at + fi.	....
(xii)	Mae hi'n mynd at + fe.	....
(xiii)	Rydw i'n anfon llythyr at + nhw.	....
(xiv)	Ydych chi'n ysgrifennu at + hi?	....
(xv)	Maen nhw'n dod at + ni.	....
(xvi)	Mae e wedi mynd heb + ni.	....
(xvii)	Mae'r sŵn yn mynd trwy + fi.	....
(xviii)	Mae Siân wedi dweud wrth + fi.	....
(xix)	Pwy sy wedi dweud wrth + chi?	....
(xx)	Rhowch y bwyd yn + fe.	....

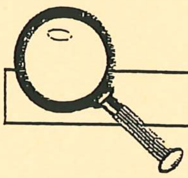

pwyso ar	*to lean on*	tanlinellu	*to underline*

Berfenwau + arddodiaid

4. Ysgrifennwch yr arddodiad cywir yn y bylchau, e.e.

Maen nhw'n edrych .... y teledu.
Maen nhw'n edrych ...ar........ y teledu.

(i) Maen nhw'n edrych .... y teledu

(ii) Rydw i eisiau gwrando .... y radio.

(iii) Rydw i eisiau mynd .... anrheg i barti pen-blwydd Ann.

(iv) Wyt ti eisiau siarad .... fi?

(v) Talodd e £5.00 .... y llyfr.

(vi) Rydw i eisiau dangos hwn .... chi.

(vii) Peidiwch .... siarad yn wirion.

(viii) Mae'r disgyblion yn cyfarfod ....'r pennaeth heno.

(ix) Rydw i eisiau ymgeisio .... y swydd.

(x) Rydw i wedi blino .... y rhaglen yna.

(xi) Mae'r bachgen yn gwenu .... Catrin.

(xii) Maen nhw'n ysgrifennu .... y ferch bob wythnos.

(xiii) Maen nhw'n ysgrifennu .... swyddfa'r heddlu bob wythnos.

(xiv) Mae e wedi rhoi anrheg hardd .... Bryn.

(xv) Rydw i eisiau rhoi hwn .... chi.

(xvi) Mae hi'n dweud popeth .... ei mam.

(xvii) Maen nhw'n edrych ymlaen .... y gwyliau.

(xviii) Mae'r erthygl yn sôn .... bobl yn Affrica.

(xix) Mae'r darn yn cyfeirio .... Gymru.

(xx) Roedd hi'n cydio .... ei fraich e.

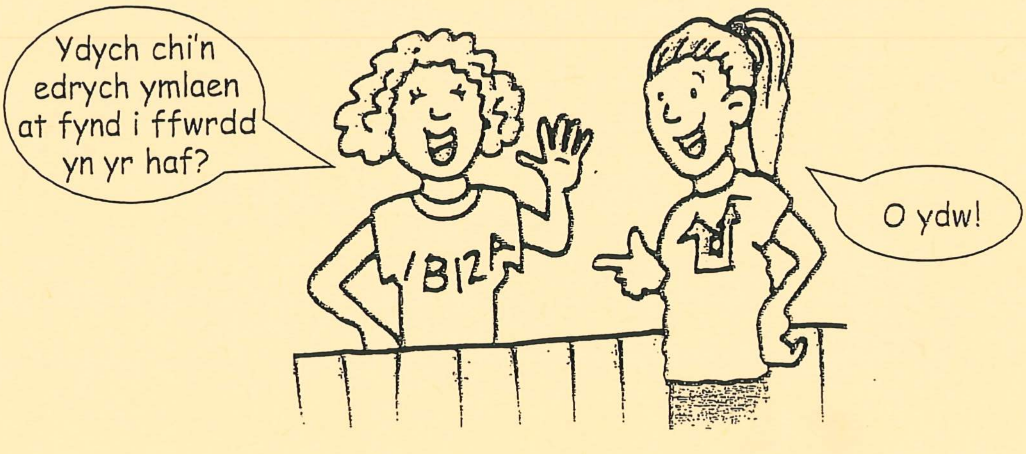

Idiomau: ar

5. Ysgrifennwch y ffurf gywir yn y bylchau, e.e.

Mae annwyd .... (ar + fe) Mae annwyd ......arno fe........... . (ar + fe)

(i) Mae annwyd .... (ar + fe)

(ii) Mae'r ffliw .... (ar + hi)

(iii) Mae peswch .... (ar + nhw)

(iv) Mae'r ddannodd .... (ar + ti)

(v) Mae cywilydd .... (ar + hi)

(vi) Mae hiraeth .... (ar + y plant)

(vii) Mae syched .... (ar + ni)

(viii) Mae eisiau bwyd .... (ar + nhw)

(ix) Mae ofn .... (ar + nhw)

(x) Mae chwant bwyd .... (ar + chi)

Idiomau: ar neu gan / gyda

6. Llenwch y bylchau gyda'r gair cywir – **ar** neu **gan / gyda**:

Mae annwyd .... (nhw) Mae annwyd ...arnyn nhw......... . (nhw)

(i) Mae annwyd .... (nhw)

(ii) Mae .... gur pen. (fi)

neu Mae pen tost .... (fi)

(iii) Mae syched .... (nhw)

(iv) Mae hiraeth .... (fi)

(v) Mae'n ddrwg .... (nhw)

neu Mae'n flin .... (nhw)

(vi) Mae'r ddannodd .... (hi)

(vii) Does dim dolur gwddw .... (John)

neu Does dim gwddwg tost .... (John)

(viii) Ydy'r ffliw ....? (nhw)

(ix) Oes annwyd ....? (chi)

(x) Mae brech yr ieir .... (ni)

Mae brech yr ieir arna i.

7. Gyda'ch partner, ysgrifennwch ddeialog: 'Yn y feddygfa'. Actiwch y ddeialog. Beth am wneud fideo?

meddygfa (eb)	*doctor's surgery*

Idiomau: i

8. Ysgrifennwch y ffurf gywir yn y bylchau, e.e.

Rhaid .... fwyta bwyd iach. (fi)
Rhaid ...i mi / i fi... fwyta bwyd iach. (fi)

(i) Rhaid .... fwyta bwyd iach. (fi)

(ii) Rhaid .... ymarfer. (fe)

(iii) Rhaid .... gerdded. (hi)

(iv) Mae angen .... nofio. (nhw)

(v) Mae angen .... ddechrau loncian. (ni)

(vi) Mae'n bryd .... ymarfer. (chi)

(vii) Mae'n bryd .... fynd i'r pwll nofio. (Mrs Jones)

(viii) Mae'n hen bryd .... yrru llai. (Mr Jones)

(ix) Mae'n well .... fynd i'r Ganolfan Hamdden. (chi)

(x) Mae'n well .... redeg. (nhw)

9. Ysgrifennwch y treiglad yn gywir, e.e.

Rhaid i fi .... (mynd)
Rhaid i fi .fynd........... . (mynd)

(i) Rhaid i fi .... (mynd)

(ii) Rhaid i ti .... mwy. (rhedeg)

(iii) Rhaid i John .... llai. (gyrru)

(iv) Mae'n bryd i Mrs Smith .... i'r siopau yn lle mynd ar y bws. (cerdded)

(v) Mae angen iddyn nhw .... bwyd iach yn lle sglodion bob nos. (coginio)

(vi) Mae angen i ni .... llai o siocled a mwy o ffrwythau. (prynu)

(vii) Mae'n hen bryd iddyn nhw .... ychydig o ymarfer corff yn lle gwylio'r teledu. (gwneud)

(viii) Mae angen iddyn nhw ....'r teledu heno. (gwylio)

(ix) Rhaid iddyn nhw ....'n galetach. (gweithio)

(x) Mae'n hen bryd i chi .... (dysgu)

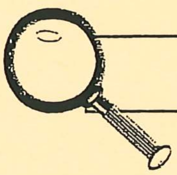

loncian	*to jog*	ymarfer corff	*physical exercise*	yn lle	*instead of*

10. Rydych chi'n mynd i wneud taflen yn dweud wrth rywun sut mae gwneud rhywbeth, e.e.

- sut i ofalu am anifail
- sut i ofalu am feic
- sut i wneud cacen

ac ati.

Rhaid i chi roi cyfarwyddiadau yn y daflen, e.e.

Rhaid i chi ...
Rhaid i chi beidio ...
Mae angen i chi ...

Defnyddiwch orchmynion hefyd os ydych chi eisiau.

Beth am gynnwys llun hefyd?

cyfarwyddiadau (ll)	*instructions (pl)*
cynnwys	*to include*
gofalu am	*to look after*
gorchmynion (ll)	*commands (pl)*
taflen,-ni (eb)	*leaflet,-s*

gan a gyda

1. Llenwch y bylchau yn yr adran, '**Yn y Gogledd**' neu yn yr adran, '**Yn y De**', e.e.

Yn y Gogledd	**Yn y De**
Mae .... chwaer. (gan + ti)	Mae chwaer .... (gyda + ti)
Mae ...gen ti...... chwaer. (gan + ti)	Mae chwaer ..gyda ti...... . (gyda + ti)

Yn y Gogledd

(i) Mae .... chwaer. (gan + ti)

(ii) Mae .... gath. (gan + fo)

(iii) Mae .... gi. (gan + nhw)

(iv) Mae .... gar. (gan + ni)

(v) Mae .... feic. (gan + ti)

(vi) Mae .... deledu yn fy ystafell wely. (gan + i)

(vii) Mae .... dŷ newydd. (gan + nhw)

(viii) Mae .... lawer o gryno ddisgiau. (gan + ni)

(ix) Mae .... ddillad cŵl. (gan + chi)

(x) Mae ....waith cartref erbyn yfory. (gan + fo)

Yn y De

(i) Mae chwaer .... (gyda + ti)

(ii) Mae cath .... (gyda + fe)

(iii) Mae ci .... (gyda + nhw)

(iv) Mae car .... (gyda + ni)

(v) Mae beic .... (gyda + ti)

(vi) Mae teledu .... yn fy ystafell wely. (gyda + fi)

(vii) Mae tŷ newydd .... (gyda nhw)

(viii) Mae llawer o gryno ddisgiau .... (gyda + ni)

(ix) Mae dillad cŵl .... (gyda + chi)

(x) Mae gwaith cartref .... erbyn yfory. (gyda + fe)

2. Trowch y brawddegau yn 1. (tudalen 58) yn negyddol, e.e.

N	Yn y Gogledd	Yn y De
	Does gen ti ddim chwaer.	Does dim chwaer gyda ti.

3. Trowch y brawddegau yn 1. (tudalen 58) yn gwestiynau, e.e.

?	Yn y Gogledd	Yn y De
	Oes gen ti chwaer?	Oes chwaer gyda ti?

4. Atebwch y cwestiynau yma, e.e.

?	C	N
Yn y Gogledd		
Oes gen ti chwaer?	Oes.	Nac oes.
	Oes, mae gen i chwaer.	Nac oes, does gen i ddim chwaer.
Yn y De		
Oes chwaer gyda ti?	Oes.	Nac oes.
	Oes, mae chwaer gyda fi.	Nac oes, does dim chwaer gyda fi.

5. Ysgrifennwch y treiglad yn gywir, e.e.

Mae gen i .... (brawd)
Mae gen i ...frawd........ (brawd)

(i) Mae gen i .... (brawd)

(ii) Mae ganddo fo .... (ci)

(iii) Mae gennyn ni .... (ceffyl)

(iv) Does gennyn ni ddim .... (cath)

(v) Does ganddo fo ddim .... (teledu)

(vi) Oes gennych chi ....? (camera)

(vii) Oes ganddo fo .... heno? (gwaith cartref)

(viii) Oes gen ti .... yn dy dŷ? (llyfrau o'r llyfrgell)

(ix) Mae ganddyn nhw .... (gormod o waith)

(x) Does ganddi hi ddim .... (llawer o arian)

Siarad am y teulu

6. Rydych chi'n mynd i siarad â'ch partner chi.

- Gwnewch holiadur.

  Ysgrifennwch gwestiynau i weld:

  - oes gan eich partner chi frawd neu chwaer / wncwl neu anti / ci / cath, ac ati;
  - faint.

7. Pwy sy'n perthyn?

- Darllenwch y darnau yma. Maen nhw'n disgrifio dau deulu.

  Mae'r disgrifiadau wedi cymysgu.

  Ceisiwch benderfynu pwy sy yn y ddau deulu.

A June Jones ydw i. Mae gen i ferch o'r enw Jessica a mab o'r enw Josh. Mae Tom, fy ngŵr i, yn 40 oed.

B Mae gen i ddau blentyn. Mae Tom, fy mab i, yn naw oed ac mae Anne yn chwech oed.

C Rydw i'n byw yn Aberbach gyda fy mam a fy chwaer fach.

Ch Rydw i'n byw gyda Dad, Mam a fy mrawd bach naw oed.

D Mae Mam a Dad, fy chwaer a fi'n byw yn Abermawr.

Dd Tom ydw i ac mae Jessica, fy merch i, yn un ar ddeg oed ac mae Josh, fy mab i, yn naw oed.

E Mae gen i frawd mawr. Mae e'n naw oed.

- Nawr, ysgrifennwch bedwar cerdyn yn disgrifio teulu enwog — fel y cardiau uchod.

  Rhowch eich cardiau chi a chardiau 2 berson arall gyda'i gilydd ar y bwrdd – yn wynebu i lawr.

  Cymysgwch y cardiau.

  Ceisiwch benderfynu pwy sy'n perthyn.

cymysgwch	*mix*	penderfynu	*decide*
enwog	*famous*	wynebu i lawr	*to face downwards*